Stråtjära Allehanda

Tidskrift för Stråtjära Framtid ● Nr 5 December 2017

Stråtjära Allehanda

Ansvarig utgivare: K-G Ström

Redaktör: Bengt-Åke Wadell

Redaktionen: Marie Nymark
Gerd Kastman
Inga Maria Wahlström

Layout: Kerstin Sellin
Distributör: Jan Estman
Omslagsfoto: Marie Nymark
Upplaga: 600 ex

E-post: allehandaskog@gmail.com

Manusstopp: **5** februari 2018

Välkommen med bidrag!

innehållsförteckning

Från redaktionen 3
Wantika har flyttat ut på landet! 4
Människor att minnas 8
Emigrantsidan..... 10
Ord & Uttryck 12
Älgen vårt främsta högvilt! 14
Vinterbild av KG-ström 21
Insändare..... 22
Krysset..... 25
Julhälsningar 26
Julsånger och insamling 27
Gudstjänster i Skogs församling..... 27

Stöd Allehandan genom medlemskap i Intresseföreningen Stråtjära Framtid

50:- /enskild
100:- /familj
150:- /företag

Betalas in på bg: 643-9772
Swish: 0706985265
Gerd Kastman

Från redaktionen!

Den stora frågan som hänger över oss alla på orten, mitt i julfirandet, är naturligtvis affären och dess eventuella återuppståndelse. Vad vi vet nu är att en mäklare är inkopplad och att en ny handlare efterlyses. Fastigheten ligger nu ute till försäljning på nätet med säljarens egen önskan att det ska finnas en intention att driva livsmedelsbutik även i fortsättningen.

Innevånare i byn har länge ansträngt sig, frivilligt och i det tysta, för att ro nyetableringen av lanthandeln i hamn. Länsstyrelsens representant har också varit mycket engagerad. I övrigt har det varit magert med stöd.

Näringslivsenheten i Söderhamn ”arbetar med att stötta och utveckla näringslivet i Söderhamn.. fokus ligger på att skapa bra förutsättningar för entreprenörer att starta, driva och utveckla företag.” Så står det i enhetens presentation av sin verksamhet. Visst låter det lovande? Som om man kunde förvänta sig något av dem när vår lanthandel skall räddas?

En av dess anställda var med på ett möte här i byn. Hennes slutkommentar innan hon lämnade mötet var att affärens framtid nu var hennes högsta prioritet! Hon ringde därefter ett samtal till banken för att vi skulle få en tid. Som om vi inte skulle klara det själva? Det har bybor gjort vid flera tillfällen tidigare, med andra banker och för den nya handlarens räkning.

Näringslivsenheten har därefter slagit ifrån sig allt vidare engagemang med hänvisning till att ”vi är ju bara rådgivande. Vi kan inte stödja något som inte finns”. Till dess vi berättade i Söderhamns Kuriren om enhetens passivitet. Då hände det plötsligt något! Näringslivenhetens chef Jan Brandberg skrev en kommentar i tidningen. En kommentar som helt missade målet. Vi har aldrig begärt något annat än närvaro, engagemang och samarbete. Vi hade förväntat oss någon sorts intresserad aktivitet som skulle gett oss som skattebetalare och invånare i kommunen en känsla av att vi faktiskt räknas och att kommunens förtroendevalda och tjänstemän bryr sig om vad som händer med oss som inte bor i omedelbar närhet till kommunledningens lokaler.

Senare hade vi ett möte med kommunstyrelsens ordförande Sven Erik Lindestam, en intresserad och välinformerad person, en människa som brydde sig. Det var stor skillnad och välgörande!

Redaktionen kommer att bevaka den fortsatta utvecklingen och hoppas att det har löst sig i början av nästa år.

Vi önskar alla våra läsare God Jul och Gott Nytt År!

Wantika har flyttat ut på landet!

Vi träffar Wivianne och Ulf i övre Kallbäck när de mellanlandar på väg från Åre till Kanarieöarna. De har besökt Wiviannes dotter Pernilla, mågen och barnbarnet i Åre. Nu är de här i Skog för att Ulf ska ut på älgjakt, men sedan hägrar semestertrippen, från höstrusket i Hälsingland, till värmen i Atlanten utanför Afrikas kust.

Wivianne och Ulf framför logen

Wivianne Enqvist och Ulf Jonsson driver en antikhandel och en loppis i Ulfs gamla barndomshem på adressen Kallbäck 528. Där finns det utrymmen så det räcker ett tag. Den gamla hölogen är fylld med vackra gamla möbler, en del med kurbitsmålning, bunkar av allehanda slag, kläder, bestick, glas, porslin, textilier, förgyllda speglar, gamla varmvattenbehållare av koppar, mässingsljusstakar, armaturer av olika sorter i klassisk stil, godisbehållare av glas från gamla lanthandelstiden, en komplett polisuniform med tillhörande skärmmössa och mycket mera.

Allt har transporterats från Wiviannes gamla antikhandel som hon drev i 27 år på Västra Tullgatan i Söderhamn. Huset på Tullgatan fick nya ägare 2014 och i mars 2015 började de flytta ut allt. De nya ägarna till husen på Tullgatan ville ha tillgång till alla utrymmen själva och därmed var det inget att välja på. Det tog nio månader att flytta ur lokalerna och transportera allt till Kallbäck och Tremyran i Stugsund.

Antika saker måste vara hundra år gamla, eller äldre! Semiantikt är följaktligen

Ett vackert antikt skåp står och väntar på sin köpare.

yngre än hundra år men minst femtio. Annat man bör lägga på minnet är det som kallas för ”50-, 60- och 70-tal”. Resten är bara mer eller mindre modernt, men kan ju vara fint och åtråvärt ändå! Ungefär så förklarar Wivianne några av grunderna för antik- och loppiskulturen för oss. Hennes huvudsakliga inriktning är det antika (därav namnet Wantika som helt enkelt betyder Wiviannes antika) och hon är rejält uppdaterad, påläst och kunnig inom branschen.

Wivianne har gått i lära hos sin far som ju var den som startade verksamheten. Pelle Enqvist hade från 1950 en bilskrotfirma som kallades ”Skrotgårn” i Östansjö. 1965 sålde han den och sadlade om till möbelbranschen. Han köpte hustruns föräldrahem Tremyran i Stugsund, började luta av och sälja möbler och därmed var den nya karriären i full gång. Han var framgångsrik och möblerade bland annat sjukhusen i hela södra Hälsingland. Wivianne beslöt sig för att följa sin fars fotspår och sade upp sig från sitt kontorsarbete 1992, inregistrerade en enskild firma och med fadern och stora delar av förråden från Stugsund flyttade hon in på Västra Tullgatan.

Pelle Enqvist slutade, trots sin höga ålder, inte att arbeta. I 80-årsåldern klättrade han utan vidare upp på stegar för att hämta ner prylar från vinden till påseende. Samma år som han avled, 89 år gammal sa han ”fan va roligt det är att göra affärer!” I maj 2003, sista veckan innan hädanfärden orkade inte hjärtat mera. Han skulle precis till att fylla 90 år men hann inte ända fram.

Många vackra ting kan man hitta i deras loge…

...och det finns massor av prylar att fynda!

Gamla hölogen på Ulfs barndomshem, gården i Kallbäck, var otätt byggd för genomluftningens och torkningens skull. Då var det bra, men inte lika ändamålsenligt nu. Logen har senare bara använts vid stora fester, men nu blir det annat. Ulf har haft fullt upp med att täta springor så att det går att vara där när butiken är öppen, utan att få blåskatarr. Alla utrymmen i ladugården ska ställas till förfogande för alla saker som fortfarande finns kvar i Tremyran i Stugsund och som förs över, pö om pö.

Wantika har funnits i Kallbäck sedan 2015. Det är tredje säsongen nu och det har gått bra med tanke på omständigheterna. Det är ju inte lika mycket folk här i Skog som det är i Söderhamn. I huvudsak är det juni, juli och augusti som det är säsong och öppet. Så småningom när de kommit i ordning kommer det kanske att bli julmarknader på Wantikas.

Både Ulf och Wivianne är numera pensionärer men har fullt upp att göra. Förutom antik/loppisaffärer och jakt har båda ett stort intresse för bilar och motorsport. De är medlemmar i Mustangklubben och deltar ofta i Cruising, då de får tillfälle att visas upp sin blåa Mustang Cab 2008.

Text: Bengt-Åke Wadell
Foto: Marie Nymark

Antik, eller semiantik?

Människor att minnas

Olof (Olle) Eklund, född 13 juli 1922 i Åsaka, Västergötland, död 31 juli 1998 på Torparbacken, Strand Skog.Vid sin bortgång var han gift med Gunvor Björkén, övriga närstående var en son, barnbarn samt en syster.
Olle har tidigare varit gift med Karin Andersson med vilken han har sonen Jan.

En stor del av sitt verksamma liv har han arbetat inom Konsum. Efter avslutad skolgång hemma i Västergötland började han som springpojke för att därefter vara handelsbiträde på ett flertal platser. Han avancerade sedan till föreståndare och butikschef i bland annat Edsbyn.

1970 började han som försäljningschef på Cirkelkaffe. Under tiden på cirkelkaffe var han bosatt i Stockholm. Den tjänsten hade han kvar till sin pensionering. 1979 gifte han sig med Gunvor Björken från Halland. 1980 bosatte sig paret permanent på Torparbacken i Strand där de tidigare hade ett fritidshus.
Olle Eklund hade ett mycket stort intresse för hembygdsfrågor. Han byggde upp ett eget museum på Torparbacken, där han inredde en mindre gammal lanthandel.
Skogs hembygdsförening hade sedan i början på 1950-talet inte haft någon verksamhet, så det passade nu bra att en person med hembygdsintresse bosatte sig i Skog.

Vid ett utlyst möte för allmänheten i Skog den 25 februari 1983 bildades en interimsstyrelse för frågan att återuppta Skogs hembygdsförenings verksamhet.
Valda blev:
Olle Eklund, sammankallande
Per-Ola Bolin, Anders Olsson, Anna Britta Ström och Kerstin Bergman.
Ingemar Jarlebring, suppleant
Gunvor Björkén, suppleant
Protokoll fört vid interimsstyrelsens för Skogs hembygdsförening första möte den 13 mars 1983.

§ 2.
Beslöts att återuppliva den hembygdsförening som var verksam i bygden under åren 1942-1950, som bland annat kyrkoherde Humble och Verner Westin var med om att bilda.

Vid årsmötet 1985 uttryckte ordföranden Olle Frisk årsmötets tack till styrelsen och framför allt till dess entusiastiske ordförande Olle Eklund. Hilding Mickelsson uttryckte i egenskap av ledamot i styrelsen för Gästrike-Hälsinge Hembygdsförbund lyckönskningar till Skogs hembygdsförening och den entusiasm som ådagaläggs i verksamheten.

Föreningen enades slutligen om att namnet skulle vara Torparbacken

Bostadshuset vid torpet,

1990 Gunvor och Olle Eklund meddelar att de med omedelbar verkan var villig att överlämna Manells torp till hembygdsföreningen. Styrelsen beslutade att med tacksamhet ta emot den generösa gåvan och det framfördes ett stort tack till makarna Eklund.

Vid årsmöte1991 valdes Olle till hembygdsföreningens ordförande för hans sista två års period.

Namnfrågan på hembygdsbyn hade varit uppe till behandling ett flertal gånger och en tävling med namnförslag hade utlyst. Många förslag hade inkommit. Bland förslagen fanns följande: Strandvallen, Staffanstorpet, Ödmårdsbyn, Jordbrohöjden, Norrbostrand, Rackarbacksgården och Torparbacken.

TEXT & FOTO: K E Laurin.

Olov Eklund i samband med torkning av lin. Foto Sune Söderholm.

För alla blev det inte som för Karl-Oskar och Kristina

I början av emigrationen från Skog var det Boone County i Iowa som var destinationen för många. Vi besökte området där svenskarna slog sig ner 2016. En minnesrik och inspirerande resa. När svenskarna kom fanns förutom andra immigranter från olika länder ursprungsbefolkningen, indianerna där. Relationen mellan immigranterna och indianerna resulterade ibland i konfrontationer som slutade med mord. Det fick vi berättat av vår guide. Vi fick också besöka en av de äldsta begravningsplatserna som fanns redan innan nybyggarna kom. Ordet mound är ett indianskt ord som betyder kulle/begravningsplats. För flera av de som kom från Tönnånger var orten Pilot Mound den plats som de slog sig ner och byggde sin stad på. Idag är det en mindre by med vikande befolkning.
”Svenskar är korkade, går inte att prata med och luktar illa. I alla fall i svenskgettot i den amerikanska staden St Paul i Minnesota.” Ett citat från pjäsen Swede Hollow som just nu spelas på Dramaten.

För flera av de som senare under 1800-talet utvandrade från Skog var Minnesota destinationen. Många i Sverige har anhöriga som hade destinationen St Paul. Från St Paul fortsatte man sedan vidare ut till olika delar i staten eller blev bosatta i staden. Idag är St Paul känd som tvillingstaden till Minneapolis (Twin Cities). Städerna ligger precis bredvid varandra. Här finns floderna Missisippi, Minnesota och St Croix.
För alla blev inte utvandringen till Amerika under slutet av 1800-talet den dröm som hade förespeglats dem. Vissa fick återvända hem redan när de kom framtill Ellis Island där man infört läkarkontroller. För andra var det ett fattigt och tufft liv som väntade i städerna eller ute på ett mindre småbruk i Mellanwestern.

Ett område i East Side i Saint Paul heter idag Swede Hollow Park. Det är som man hör av namnet ett parkområde och är beläget i en dal. I slutet av 1800-talet började invandrare, främst svenskar, bosätta sig i skjul i dalen. Det här var känt som ett av de fattigaste områdena i hela USA. Hyran för ett skjul var en och en halv dollar i månaden. Ett skjul kunde vara omkring 16 kvadratmeter och där kunde flera familjer bo samtidigt. När som helst kunde man vräkas. Hade man tur att hitta ett arbete var det ofta som hembiträde eller sömmerska. Ett annat alternativ var prostitution. Det var vid järnvägen Great Northern som männen fick arbete om de hade

tur….. Genom dalen rann Phalen Creek som fick ta emot avfall och det som kom från dassen. Naturligtvis innebar förhållandena att risken för sjukdomar var stor. Arbetet vid järnvägen var riskfyllt. Barnadödligheten var hög. Som mest, 1905, bodde här ungefär 1000 personer. När svenskarna så småningom började etablera sig i det amerikanska samhället bosatte sig nya grupper av invandrare som polacker, irländare, italienare och slutligen mexikaner i dalen. År 1956 tog staden ett beslut om att vräka de familjer som då bodde där och gjorde sedan om området till den park det är idag. ¨

Det finns tyvärr inte mycket dokumenterat om Swede Hollow. En av de få som ägnat sig åt människorna där är svenskättlingen David Lanegran, professor i geografi vid Macalester College i St Paul I början av 1970-talet intervjuade han människor som vuxit upp där.

I romanform har författaren Ola Larsmo skrivit om Swede Hollow. Där får man till skillnad från Karl- Oskar och Kristina följa en fiktiv familj med ett helt annat öde genom ett antal generationer. Den har nu blivit pjäs och spelas på Dramaten. Även i Dalarna har Ola Larsmos roman inspirerat till en teaterpjäs. Nu när Minnesotas kyrkböcker blir tillgängliga via bl a Arkiv Digital får vi större möjligheter att följa svenskarnas öden i Swede Hollow.

Av de som utvandrat från Skog har jag hittills inte funnit någon som blev bosatt i Swede Hollow.

Text: Ingrid Belfrage

Hu le ä te å tale

Ord och Uttryck, ur dialekter från Skogs socken, samlade av Arne Jonsson i Löten. I nästa nummer av Stråtjära Allehanda kommer fler ord och uttryck att publiceras.

Fortsättning på bokstaven B som i förra numret slutade med ordet Bonndräng.

Förklaringar som vägleder vid uttalet, fetstil
ö = ö som i glögg eller född
a = a som i Alf eller kanna
l = tjockt l
k = i vissa ord ska k läsas som k

H

Hadde	hade
Haft	ägt
Hagga	sköka
Hannskar	handskar
Hanses	hans, ”honoms”, dennes
Hacka	lieslåtter i diken och backar
Hage	gärdesgård
Halla	skidbindelse av äldre modell
Hamsa	slarva, oredligt
Hánna	handen
Hannlag	händig, lätt att lära
Hanses	hans
Harka	kolredskap, kratta
Harm***l***et	förarglig
Harva	härva, garnhärva
Harstugga	herrstuga
Harv	räfsa, även jordredskap
Harvskaft	
Harvpinnar	
Haspel	härvil, garnredskap
Haspel	liteodygspojke
Havr***a***, hagr***a***	havre
Hia	flämta
Hicksna	bli rädd

Hi***l***a	frostbeläggning (Bollnäsdialekt)
Hofta,	höfta, ange ungefärligt
Hojta	ropa
Huggvill	yr
Huppa	hoppa
Huvve	huvud
Huvv***l***a	huvudlag, till sele
Hua	huden
Hyc***k***lerne	huk, när någon står på knäna och sätter sig på hälarna. Det kallas att sitta på hycklerna
Hynna	hynda, tik
Hång***l***a	vänslas, kela och krama
Häbbre	härbre
Hägga	häggen, trädet
Hä***l***a	orka
Hälsefyr	
Hälsike	svordom i ”helvetets tecken”
Hällskotta	lindrig ed
Hänne å dänne	här och där
Hälsa	hässja
Häsvirke	hässjevirke
Häsgubbar	stolpar med pinnar i
Häs-stön	stöttor åt gubbar
Häs-röer	stänger att lägga gräs på
Häv***l***ar	stännger som det bärs hö på
Hä’v***l***et	inte fullt så bra
Hä’v***l***ig	ganska bra, skaplig
Hö***l***	hål
Hö***l***men	holmen, ön
Hö***l***msvea	Holmsveden – ort i Skog
Höl***aa***	hölada
Höner	hönor, höns
Höskrinna	Höskrinda

Älgen vårt främsta högvilt!

Några inledande tips och råd ur litteraturen för den som funderar på att bli jägare, samt lite grundläggande information till dom som inte redan vet.

Först och främst, som ny medlem i ett jaktlag bör man inte göra sig märkvärdig! Säg till exempel inte att du egentligen är en kattmänniska eller att du vägrar skjuta en räv för att de är så gulliga. Det gäller att smälta in när man sitter på pass. Prata gärna om hundar. Det är ett bra ämne, så länge man inte pratar om sin egen hund. Om du inte redan vet hur en kompass fungerar så berätta det inte för någon i jaktlaget. Det tyder bara på att du måste träna, både på den riktiga och den sociala kompassen. Jakthistorier och skrönor är bra, men undvik att själv vara en del av historien. För att vara på den säkra sidan, undvik orden ""jag" eller "min hund". Den goda skytten som berättar att han fällde en galopperande tjur med ett skott rakt i hjärtat från 200 meters håll, utan stöd och som genast fällde en kalv med nästa skott, bör avsluta historien med att det "inte var så märkvärdigt." Se också upp med att kritisera någon annans skytte. Även om vederbörande sköt fem skott på fel ställe. Skrodera inte heller om brända och destillerade drycker! Att man förr söp friskt under älgjakten tillhör de historiska skrönorna. Numera får man gå hem om det luktar sprit eller om man skrävlar om morgonsupen. Önska slutligen aldrig en jägare lycka till! Det är ett vidskepligt släkte. "Skitjakt på dig" ska man säga. Jämför gärna med storfiskarsläktet.

Älgjakten i Sverige är en omfattande och i stort sett en demokratisk verksamhet som kom igång på 1940-talet i den form vi ser idag. Det handlar om ett mycket stort antal människor. Det rör sig idag om 270 000 personer som är involverade. Av dem är ungefär 20 procent kvinnor. En författare som skrivit om sina nyvunna erfarenheter av jakt säger: "Ju mer jag jagar och ju fler jägare jag träffar desto ödmjukare blir jag. Det är svårt att jaga! Jag har aldrig träffat en omdömeslös, okänslig och ointresserad människa som samtidigt är en duktig jägare. Det är fantastiskt att jaga med folk som läser skogen som en bok."

Älgen, skogarnas konung har funnits i Sverige sedan långt innan människorna kom hit. Idag finns mellan 300 000 och 400 000 älgar i våra skogar och varje år skjuts ungefär 100 000 djur. Där ingår då inte de älgar som omkommer i de 6000 viltolyckorna med älg varje år. Älgen tillhör hjortdjuren - släkt med rådjur och ren - och är Europas största landlevande däggdjur. På grund av sin storlek ser det ut som om den rör sig i sävlig ultrarapid, men det bör man inte låta sig luras av. Den kan nämligen trava i 60 kilometer i timmen! Den kan ta sig över höga hinder, drygt två meter och simmar alldeles utmärkt. Det finns exempel på hur de simmat över till Åland och över Öregrund till Danmark. Danmark har ju ingen egen älgstam, så när en älg hade tagit sig över från Sverige vid ett tillfälle skaffade de sig genast älgvarningsskyltar från Sverige som de satte upp vid vägarna. Det var bara det att älgen senare blev överkörd av ett tåg.

Jakten i Skog

Det som idag är jaktlaget Lövtjära-Norrbos viltvårdsområde började ursprungligen så tidigt som på 1940-talet, men då var det bara Lövtjära.

Svante och Kalle Hedblom, 1958. Farfar och far till Sören. (se bild sid. 17)

Det var inte förrän 2010 som det blev Viltvårdsområde och då inkluderades Norrbo i jaktlaget. Den som varit med längst är den tidigare mångåriga jaktledaren Torgny Stålberg.

Han berättar att det inte var fler än 8/9 personer när han kom med. Idag är de 21 medlemmar. Medelåldern är hög och det handlar inte om någon fritidssyssla för latmaskar.

Bilden är från oktober 2009. Längst fram från vänster, Göran Stålberg, bakom honom den numera bortgångne Stefan Person, Leif Jägeving, Stefan Blomgren och skymd bakom honom Torgny Stålberg. Med ändan mot kameran längst till höger, Anders Hedblom.

Nu, när det lackar mot jul i Skog är i stort sett även älgjakten över för den här säsongen. Den började som bekant andra helgen i oktober och tog slut nästan på en gång. Det är snart bara småviltsjakten som återstår.

För jaktlaget i Lövtjära-Norrbos viltvårdsområde är det i alla fall klart. De har lagt ner alla älgar de fick sig tilldelade i år. Det handlade om fyra djur, en ko, en tjur och två kalvar.

”Vadå småvilt”?

Anders och Sören Hedblom med nedlagd älgko.

Stefan Blomgren med nedlagd älgkalv och hunden Buster.

Göran Stålbergs nedlagda 14-taggare.

Bakre raden: Anders Berglund, Stefan Blomgren, Kjell Åke Larsson, Gunnar Östlund, Anders Hedqvist, Torgny Stålberg, Göran Stålberg, Bengt Randström, Magnus Sjölund, Kristoffer Wroblevski, Roland Forslin.
Främre raden: Andreas Forsberg, Martin Lundbeck, Lars Eng, Leif Jägeving, Tobias Blomgren, Anders Helblom, Jenny Lidberg och Sanna Eriksson. Ordförande i jaktlaget Håkan Lundberg saknas. Han gästar ett jaktlag i Järvsö.

Jenny har varit med i jaktlaget ett tag. Hon kom inte till skott i år men en tjur passerade när det var skjutförbud. Då tog hon fram kameran istället. Förra året sköt hon en bom. Det kanske är lätt att ha fördomar när det rör kvinnor i jaktlag men alla har varit så fina, snälla och hjälpsamma, säger Jenny.

Jenny Lidberg

Jenny har fler strängar på sin lyra. Hon är bland annat ett proffs på massage, ayurveda- och idrottsmassage. Här odlar hon svamp på Lundbacka med Jörn Samuelsson.

Jenny och Jörn

Trots att det mesta är avklarat fortsätter jakten formellt ända till sista februari. Det kan ju finnas några jaktlag som fortfarande har kvar en kalv eller så. Men ju mer snö det kommer desto svårare förhållande blir det för jägarna. Om snön blir för djup får hundarna problem med att hålla sig ifrån en eventuellt ilsken älg och risken för skador ökar. Om det blir skare gör hunden illa tassarna. Det är alltså inte problemfritt att jaga så långt in på vinterhalvåret.
Tilldelningen av älg för varje jaktlag bygger på länsstyrelsens beräkningar hur många älgar som finns inom älgskötselområdet för de följande tre åren. Skogs älgskötselområde, där vi bor, omfattar ett större område än Skogs socken. Det sträcker sig ut till E4an mot öster, Hemstanäs i väster, Hällbo och Ljusnan i norr och Hamrånge, Lingbo i söder. Inom det området finns det 34 jaktlag.

Skrönor om älgjakt

Det finns många skrönor och dessutom olika uppfattningar om vad en skröna är. En uppfattning är att en skröna är en helt påhittad historia. Men det är nog riktigare att säga att det är en folklig berättelse som är både sann och på gränsen till osann, kanske lite kryddad. En förstärkt sanning skulle man kunna säga.

Kungahuset har alltid haft särskilda jaktprivilegier och flera av kungarna har deltagit med liv och lust. Det sägs att V-gurra, Gustav V, (som ju blev allt mer förvirrad med åren) var en ivrig jägare. ”Konungen var på gamla dagar med på en av de många officiella begravningarna. Som gamla män ofta har för sed råkade han nicka till och somna. Han vaknade med ett ryck. Kände doften av granris och utbrast: - För mig till ett bättre pass! Kungens livmedicus, som satt intill, stötte konungen i sidan och viskade: - Ers majestät, vi är inte i älgskogen nu. Vi är i kyrkan. Majestätet såg förvånad ut och sa högt och tydligt: Vet drevkarlarna om det?”

Vår nuvarande konung jagar i Berslagen med sina vänner bland grevar och baroner. Ofta lär de använda sig av drev. Vanligt folk får inte vara med när det jagas där. Men enligt en skröna från förr så hände det sig att någon tog för sig i smyg. ”En liten andraklassare – en son av folket – kommer till skolan en morgon. Det är långt utanför älgjaktstiden. Inte kan han läxan där han sitter och halvsover i bänken. Fröken blir irriterad. – Vad i all sin dar är det med dig Kalle. Du brukar ju kunna läxorna? Då säger grabben med darr på läppen: - Pappa sköt en hare i går kväll. – så vi har burit kött hela natten.”

Vid ett annat tillfälle här i våra hälsingetrakter så var det ett gäng som var ute med häst för skogsarbete, när de fick syn på en älg. Som av en händelse hade de gevär med sig. De ställde hästen med en säck havre och gav sig iväg och sköt älgen, slaktade den och började fördela köttet. Skogsbolagets tillsyningsman dök plötsligt upp och började ställa besvärliga frågor. När han envisades med att fortsätta pressa en av gubbarna, en ordkarg finne, vem som skjutit, sa till slut finnen, ”hörrdu, jag öppnar bara käften när jag ska äta!” Tillsyningsmannen fick ett paket, blev därmed medskyldig och lika tystlåten.

Vita älgar – sagodjur?

Avslutningsvis lite kuriosa samtalsämnen på temat älgar och jakt. ”Den vita älgen Knut” var titeln på en barnbok på 1970-talet. Möjligen trodde man då att det bara var en saga men så är det inte. Även Moa Martinsson skrev om en vit älg i boken ”Drottning Grågyllen”, en älg som stenåldersfolket såg upp till som en guddom. Senare trodde folk att Skogsfrun, eller Rådan som hon också kallades, red på en vit älgtjur. Faktum är att det faktiskt finns en hel del vita älgar i Sverige och senast skrevs det i mitten av augusti i år 2017 i tidningar och på internet om en vit tjur i Gunnarsskog i Värmland. Det är framförallt där i Värmland och delar av Bergslagen som de finns. Mellan femtio och hundra stycken faktiskt! Polisen hade bestämt sig för att skjuta älgen på grund av att en kvinna skadats vid möte med den. Men en allt starkare opinion som spred sig över hela världen med både videofilmer och stillbilder räddade den. Många jaktlag var redan från början ovilliga att fälla det ståtliga djuret.

En tidigare historia från Norge beskriver fenomenet med de vita älgarnas inflytande på oss vanliga människor, men även på jägarna. Som vi redan berättat har Danmark ingen egen älgstam, så de som vill jaga storvilt där får lov att pallra sig iväg norrut. Det var hösten 2011 då en dansk jägare skickade iväg ett skott mot en tjur med imponerande skovelhorn i Norge. Skottet var lagligt och träffade där det skulle. Men det sägs att detta skott nog var det mest omtalade och det som skapat mest rabalder av alla jaktskott i hela Norden. Älgen hette nämligen Albin, var helt vit och hade länge varit hela skogens maskot. Alla jaktlag var överens om att den skulle få leva. Den hade redan överlevt fyra älgjakter trots att den var så synlig. Det var ingen hemlighet att den åtnjöt ett särskilt skydd, men ingen hade kommit ihåg att berätta det för dansken, som var väldigt sugen på att skjuta en älg. (Den enda berömda och folkkära älg Danmark hade haft var Tycho Brahes tama älg. Den som drack sig full på öl, ramlade nedför en trappa och dog.) Danskens misstag blev uppenbart när han såg den bistra uppsynen hos de norska jägarna. Med den bilden på näthinnan åkte han hem till Köpenhamn och funderade på vad nordborna var för ett släkte egentligen.

Text:Bengt Åke Wadell
Foto:Tobias Blomgren
& Marie Nymark

Foto: K-G Ström

Byns ideella arbete sker nästan alltid i det tysta. Det bör uppmärksammas. Karl-Gunnar Ström arbetar inte bara på stranden under sommaren. Gångvägen mellan stranden och fotbollsplanen håller han öppen nu när vintern tagit sitt grepp över oss. Äras den som äras bör!

Sockenstugan - en pärla mitt i byn!

Det är otroligt, vad ideella krafter kan åstadkomma tillsammans.
Anders, Runo och Kent, har lagt ner många, många arbets-timmar på Sockenstugan.
Snart är det dags för målning och tapetsering, stugan kommer att bli mycket fin!
Inga Maria har ägnat dagar, ja månader åt, att genom fonder och myndigheter klara finansieringen.
Nu börjar det också bli dags för inköp av inventarier.
Inga Maria har hittat gamla fina stolar på Glösbolagret.
Vi som känner oss tacksamma för alla goda insatser, har nu möjlighet att visa det genom att skänka en stol för 500 kronor (30 stycken behövs). Jag köper den första.
Bankgironumret 705-4158

Vänliga hälsningar
Margareta Fält (född Hast)

Bostäder

Söderhamns kommun har ett bostadsförsörjningsprogram. Projektledaren för programmet redogör för planerna, som ska omfatta hela kommunen, små som stora orter. I procent räknat finns 84 % av Faxeholmens befintliga hyreshus i anslutning till stadskärnan. Sen kommer en uppräkning av alla platser i staden och dess närhet, som ska byggas. Det finns inte ett ord om byggande utanför stadskärnan, där litar man på lokala krafter, och med kännedom om bankernas inställning till lån för byggande utanför staden torde möjligheterna vara små.

Som vanligt får landsbygden kämpa själv med sin önskan att bibehålla bygderna. Vi får betänka att hälften av innevånarna i kommunen bor på mindre orter.

Så kommer förslaget till Översiktsplanen 102 sidor ord. Från vår del av Kommunen som är Stråtjära Holmsveden föreslås att program för utveckling av bygden tas fram i dialog mellan medborgare, näringsliv, föreningar och kommunen. Var det inte detta som förbereddes med träffarna i respektive bygder där många fina förslag lades fram och förhoppningsvis noterades av kommunen? Ska vi också skriva ner allt? Vad gäller staden utförs detta av kommunledningen!

Småorterna skall enligt översiktsplanen gratis medverka från föreningar, företagare m fl som vill utveckla sin kommundel.

I denna brännande fråga finns anledning återkomma. Vill till sist citera PO Tidholm: ”Landet vi lever av”. Sätt in de orden i en krissituation.

Olle Frisk

Frågan om skolskjuts för barn i förskoleklass

Jag skickade in en kopia av min skrivelse till kommunen till förra numret av Stråtjära Allehanda om skolskjuts för förskoleklassbarn.
Jag hade sänt det till ansvarig för skolskjutsar: Karin Eklund vid Barn- och utbildningsförvaltningen i Söderhamn.

Karin Eklund har nu svarat mej på mail att det är en lagstiftning är på gång, så att Förskoleklass för 6-åringar, ska bli obligatorisk. Det innebär att kommunen är skyldig att erbjuda skolskjuts även för de barnen. Förändringen kan gälla redan från hösten.

Fint, då är det bekymret i världen!

Carin Gisslén-Schönning

Kom ihåg att använda Flextrafik,

anropsstyrd taxiresa och/eller serviceresor med taxi till närmaste busshållplats som ett komplement till kollektivtrafiken.
Nu kommer den nya tidtabellen från 10 december att gälla för X-trafik.
Om det står ett F framför tiden i tidtabellen kan du beställa taxi till samma pris som din bussbiljett. Taxin tar dej fram till Lynäs (16.25 från Holmsveden) mot Söderhamn eller hemåt från Lynäs 22.00 om du tagit bussen 21.30 från Källgatan i Söderhamn.

En extra tur går från Bergvik 10.25 om du varit på Hälsocentralen eller haft annat ärende i Bergvik, och vill åter till Stråtjära/Holmsveden.
Taxin ska beställas på 0771 497939, minst två timmar i förväg.
Det andra alternativet är om du har minst två kilometer till närmaste busshållplats så kan du, på tisdagar och fredagar beställa en taxi som tar dej fram till busshållplatsen för bussen med avgångtid 10.25 från Holmsveden med retur 15.20 från Källgatan i Söderhamn.
Ingen extra kostnad förutom bussbiljettpriset.
Samma sak gäller: taxin ska beställas på 0771 497939, minst två timmar i förväg.
Låter det komplicerat? Ring 0771 497939 så förklarar de
Det är viktigt att vi använder de här möjligheterna, statistik förs!

Carin
Gisslén-Schönning

Ps Vi har från scouterna vid flera tillfällen gjort skrivelser till X-trafik. Det skulle finnas fler tillfällen då Flextrafik skulle kunna användas tex en tidigare resa hem från Söderhamn på kvällen, men ännu inget gehör!
Ds

OBS!
Skicka in din lösning på krysset senast den 3 januari 2018 till: Kerstin Sellin, Haparandavägen 203, 857 31 Sundsvall. ***Den först öppnade rätta lösningen vinner en trisslott.***
Vinnaren presenteras i nästa nummer av Stråtjära Allehanda.
Vinnare till krysset nr 4, 2017 blev Birgitta Rönnkvist, Söderhamn. **Grattis!**

							SÄGER HÄPEN / AV FÅR	VÄGRA ERKÄNNA		
									VINTER-BO	
						50		EJ UT / VERB		
YTTER-PLAGG / FYLLA					STÅND	ATENARE / SKIVA				
		TORG	VARAN					ÅSER	SHACK-PJÄS	
SMILA			GÅR IGEN							KILLE
FORSELL / VRED				INTE SÄLLAN		TRÖST / STEKEL				
			OVAL		SJÄTTE TONEN		FRISK / TVEK-SAMT SVAR			
ASTRO-NOMISK ENHET / HYRA IN			KAL / EJ							
						JANUARI MAN / JA I NORR				BRA BETYG FÖRR
INSAM-LING	HÖRS FRÅN VARGEN	GRUND-ÄMNE / TVÅ LIKA			FLOTT KÄRRA / S-VALLS AVISA					
I S A T				BOR I STIA			ERIK ALM-GREN			KS
						SLAG OCH FÅGEL				

NAMN _____

ADRESS _____

POSTADRESS _____

God Jul & Gott Nytt År!

God Jul och Gott Nytt år hälsning till alla kunder ***Carina , Älgnäs A-Service AB***

Lönns Buss!
God jul och Gott nytt år!

Tony och Ros-Mari på Stråtjära Däckservice
tackar hjärtligt och önskar eder alla en fröjdefull Jul och ett riktigt Gott Nytt År

God Jul och ett Gott Nytt år önskar
Stråtjära/Holmsvedens Hem & Skola förening
bli stödmedlem, Bg 5111-0807

God Jul och ett Gott Nytt år önskar
Holmsvedens AIK
Stöd UG och HAIK, bli medlem på bg 5396-5182

God Jul och ett Gott Nytt år önskar
Hedlunds i Henninge!

God Jul & Gott nytt år
Från tidningsutdelaren, Janne Estman!

God Jul & Gott nytt år
och ett stort tack till annonsörerna som bidrar till att tidningen kan komma ut!
Redaktionen!

God Jul & Gott nytt år
önskar Bengt-Åke och Monica Wadell

En god jul och Ett gott 2018 önskar vi er alla!
Mia, Stefan, Linnéa & Olivia

God Jul och Gott Nytt År
önskar Emmy och Rolf

God Jul och Gott Nytt År
önskar Anna-Greta Lund

God Jul och Gott Nytt År
önskar Kristin och Åke Lund

Julens sånger, insamling mm.

Söndag 4 januari 14.00

Jultidens sånger och texter i
Sankt Staffans hus
Insamling till arbete i andra länder.
Tårtbuffé.
Gunilla Matsson och Andreas Leek m.fl.
Equmeniakyrkan Skog

Gudstjänster i Skogs församling

Torsdag 14/12	kl 11.00	Julandakt, Eklunda
Söndag 17/12	kl 11.00	Mässa, Skogs kyrka
Lördag 23/12	kl 21.00	Vår frälsare nalkas. Sång dan före dan. Skogs kyrka
Juldagen 25/12	kl 08.00	Julotta, Skogs kyrka
Nyårsafton 31/12	kl 15.00	Nyårsbön, Skogs kyrka

Gå gärna in på vår Hemsida, www.svenskakyrkan.se/soderala, där du alltid har aktuell information. Se också Kuriren/Ljusnans vecko-annons varje fredag.

Bergviks Industri

Museum

TVÅ INTRESSANTA FÖREDRAG
Söndag 21 januari kl 17.00

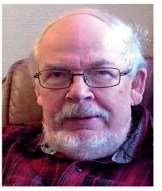

Björn Belfrage **Kolarna vid Kilafors bruk. Vilken betydelse hade kolningen för kolarhushållens försörjning?**

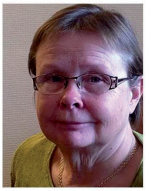

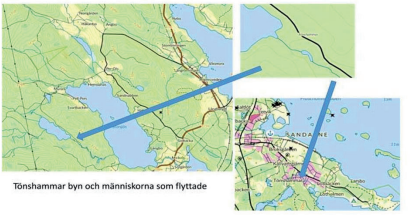

Ingrid Belfrage **Tönshammar Byn och människorna som flyttade i mitten på 1800-talet.**

Inträde 60 kr inklusive fika med hembakat

Varmt välkomna önskar Bergviks Allting och Vuxenskolan!

#VinterBazaar 28 januari

Har du saker du vill bli av med efter jul? Eller har gjort alldeles för mycket sylt och bröd? Passa på att sälja dina överblivna grejer/kläder mm eller dina hemgjorda produkter av alla dess slag.

Boka ett loppis- eller marknadsbord på vår vinterbazaar som vi skall ha i Holmsveden på Idrottsgården (UG) söndagen den 28 januari 2018 mellan kl 11-15. Borden kostar 100 kr/st och det är först till kvarn som gäller, boka innan 15 januari. Boka hos Ulrika Hedlund 070-33 96 588 eller via mail info@skogssocken.se

Det går att köpa fika, kaffe, dryck & korv med bröd under dagen. Chokladhjul och fiskdamm för de som vill prova lyckan.

Arrangör är Hem & Skola / Stråtjära skola som samlar in pengar till skolresa mm.

Har du inget att sälja? Kom och köp något eller bara fika och umgås en stund på söndagen, **träffa lite byfolk och ha allmänt trevligt!**

ALLA är hjärtligt välkomna, gammal som ung, känd som okänd!

www.skogssocken.se

Stråtjära/Holmsvedens Hem & Skola förening

www.skogssocken.se

Vill ni stödja vårt arbete för bygden ekonomiskt, bli stödmedlem Bg 5111-0807

JELIMASSAGE

Massage~Ansiktsbehandling~Stresshantering

Ny lokal i Stråtjära!

Boka Online
www.jelimassage.se

Kilafors Begravningsbyrå

Till Er hjälp, dygnet runt, med allt i samband med dödsfall.

Telefon: 0278-65 07 20

E-post: k-begr@telia.com
www.kilaforsbegravningsbyra.se

AUKTORISERAD BEGRAVNINGSBYRÅ · SBF ·

GEMENSKAP MOT CANCER

HJÄLP OSS HJÄLPA CANCERSJUKA
stöd CancerFöreningen Gävleborgs Län
minnesgåvor, medlemskap eller donationer

PG 90 14 07-7
BG 901-4077

telefon 026-66 08 40
www.cancerforeningen.se

CANCERFÖRENINGEN CFGL GÄVLEBORG

Tack för Ditt stöd!

Vår verksamhet kontrolleras av
90 KONTO SVENSK INSAMLINGS KONTROLL

Anntonias Hårvård

Öppettider

Måndag-tisdag	9-17
Onsdag	13-20
Torsdag	9-17
Fredag	9-14

Jag vill tacka alla mina fina kunder för detta år och jag önskar er alla en God Jul och Gott Nytt År!

”Nu finns årets julboxar att köpa till nära och kära! Det är julboxar från märken som: Maria Nila, Grazette, Wella SP & Fudge”

Behöver du ett krafttag?!
Berglunds är alltid på väg!

Tel/Fax 0270-420227
Mob Anders Berglund
070 398 42 40
bvab@soderhamn.com

Försäljning av:

Sand, Singel, Brunnar,
Grus, Vägtrummor,
Minireningsverk, Makadam,
Dammbindning

Dräneringsarbeten
Avloppsanläggningar
Grävningsarbeten
Väghyveltjänster

Berglunds Vägunderhåll AB

Välkommen till din lokala återförsäljare!

- Butik med fullt sortiment av tv, stereo, telefoner mm
- Vi utför och installerar Viasat - Canal Digital - Boxer
- Egen serviceverkstad

Flinks Radio TV
Telefon 0278-65 01 78 • Kilafors

Nyinstallationer
Rustningar
Felsökning
Industri-el

Jordfelsbrytare skyddar liv och egendom

ELBYRÅN BERGVIK
Ove Fredin
Din elektriker

Ring så drar vi!
Tel. 0270-42 49 59

Bil 070-520 20 92

Åsa's städ
073- 500 76 01

Allt inom Städ!

God Jul och Gott Nytt År tillönskas alla kunder

Innehar F-skattsedel

ALTERNATIVET
till STORBOLAGEN

Norrtullsgatan 8,
Söderhamn
0270-42 65 85
www.dina.se

dina
Dina
Försäkringar

Stråtjära
Tidsbokning
073-183 80 80
DÄCKSERVICE
Gamla Gävlevägen 7, 820 29 Stråtjära

Däckhotell • Försäljning
Skiftning • Montering
Balansering • Reparation

ÖPPET
VARDAGAR
7-16
LUNCH
12-13

Continental • Cooper • Kuhmo

DET LOKALA
VVS-ALTERNATIVET

VVS-service · Golvvärme · Badrum
Pelletspannor · Värmeanläggningar

Bergviks RÖR

Torbjörn Söderlund
070-557 67 87
www.bergviksror.se

Strids El

12 ÅRS GARANTI THORIN & THORIN Trippel garanti III LÅGA EL- & MAGNETFÄLT PVC-FRI

Hans Strid
Söderhamn

hager

Utför all installation av belysning, elvärme och elbesiktningar. Försäljning och installation av hushållsmaskiner, armaturer, Hager jordfelsbrytare och Thorin & Thorin golvvärme.

Tänk på säkerheten
– Installera jordfelsbrytare.

Tel: 0270-705 20
Mobil: 070-395 12 50

Letar ni bostad?

Vi hyr ut lägenheter och lokaler i Söderhamn.

Helsingehus
FASTIGHETSFÖRVALTNING & BOSTÄDER

För mer information ring 0270-149 10
eller maila oss på info@helsingehus.se

Kolla dina förråd!

Har du i dina gömmor gamla gräsklippare, snöslungor, motorsågar, trimmer, buskröjare, högtryckstvätt mm. som kan lagas av skickliga människor i Litauen? De lagar och säljer och får på så vis en liten extra inkomst.

Ring mej så kommer jag och hämtar och vidarebefordrar till Litauen.

Erik Olsson Bodarne
Tel 070-631 69 56

A-näs
A-service AB
Bygg och Gräv Entreprenad
☎ 070-2512319

Det lokala alternativet när du ska bygga om, bygga till, bygga ut, gräva, teleskoplastare/skylift.
Carina 070-248 42 22, kontor.
Stefan 070-251 23 19
Ingemar 070-392 76 88
E-post: algnasaservice-ab@gmail.com

Chark & Rök
i Sörfly

Mobil 070-686 68 66
823 91 Kilafors

LEGORÖKNING UTFÖRES samt
styckning, malning, maskinrimning/ saltning och vacuumpackning

LYCKARPSBYGG

Vi fixar både stora och små byggnationer

Vänd dig till oss med alla typer av byggnadsjobb och renoveringar.

Vi fixar både stort och smått och är lyhörda för dina önskemål och visioner.

Kontakta oss för ditt nästa byggnadsprojekt!

Eje Lyckarp 076-281 91 23
www.lyckarpsbygg.se

God Jul och Gott Nytt År
tillönskas alla kunder

D&F DATAKONSULT AB

Multifunktionsskrivare
CANON PIXMA MX495
Pris: 760:- inkl moms

Bärbar smidig dator.
HP Elitebook Folio 14” (begagnad)
4GB RAM, Intel Corei5
180GB SSD disk, Win 10 Pro
Pris: 4 290:- inkl moms

Mikrotik W-less
Router RB952Ui
Fantastisk liten router med enorm prestanda och flexibilitet.
Pris: 680:- inkl moms
Perfekt till ditt fiber bredband

Datorpaket från HP
Specifikation:
HP ProDesk 400 SFF Core i5, 3,4GHz
4GB DDR3 WIN7/10, DVDRW, 128GB SSD, HP EliteDisplay E232 23”
Mus och T-Bord

Pris: 7 690:- inkl moms

Detta är bara ett litet axplock av vår verksamhet. Kontakta oss om du vill ha hjälp med:
Nätverk o Server, trådlösa installationer, mm.
Felsökning/Reparation/Antivirus
Backuplösningar
Serviceavtal för IT-drift.

Janne Frisk - 070-600 71 14
Mattias Dahlberg - 073-500 26 10

Kontorsdator begagnad
HP 8300 Elite USDT , Intel Corei5, 4GB ram, 320GB hårddisk, DVD-RW, WIN 7 PRO

2 990:- inkl moms

Frenty Data AB har bytt namn och utökat verksamheten. Vi har nu även lokal i Söderhamn. Välkomna att hälsa på oss på Flygstaden/Byggnad 111.

Janne 070-600 71 14

Välkommen till skogs Bygdegårdsförening

Här kan du hyra din sammankomst.
Vi ordnar med kaffet om du vill.

Hyrestelefon: 0270-420084

Idrottsgården i Holmsvenden går bra att hyra!

Här finns möblemang och porslin för upp till 200 personer, en fin scen och härlig akustik.

Priser 2017 per dag:

Lokal, sällskap mellan 1-49 st	200 kr
Lokal, sällskap mellan 50-99 st	400 kr
Lokal, sällskap fler än 100 st.	6kr/perperson
Barnkalas (1-10 pr) inklusive kök	200 kr
Kök, matlagning samt proslin	300 kr
Kök, enbart porslin/diskmaskin	200 kr

Lämna lokalen i fint och städat skick/HAIK
Kontakt: Ulrika Hedlund 070-33 96 588 eller Edit Hedlund 0270-42 11 40
Läs mer och vilkor på: www.skogsbacken.se/foreningsliv/holmsvedens-aik
Stöd HAIK och Ungdomsgården (UG) ekonomiskt på bg. 5395-5182

Foto: Marie Nymark

Stråtjära Allehanda
Stråtjära
e-post: allehandaskog@gmail.com